

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 42 (8626)

20 ОКТЯБРЬ

2016 йыл

КИШИ ЮМА

КАЗАН АЙЫ

1931-нши йылдан алып шыгады

УКАЗ

Маданият эм тил байрамы белгиленеек

Дагестан Республикасынынъ Аькимба-
сы Рамазан Абдулатиповтынъ Указына коь-
ре, бар миллет маданиятты йоймай оьрлен-

дирер уьшин эм тувган тилди саклар ниет
пен, октябрь айдынъ 21-нши куьнин – Даге-
стан миллет маданият эм тиллер куьнин

белгилев байрамы деп беркитилген.

Соны ман байланыслы болып, Махач-
каладагы 9-ншы номерли коьп профиль-

ли лицейде Дагестан халкларынынъ I-нши
республикалык тил эм маданият форумы
озаяк.

КОНФЕРЕНЦИЯ

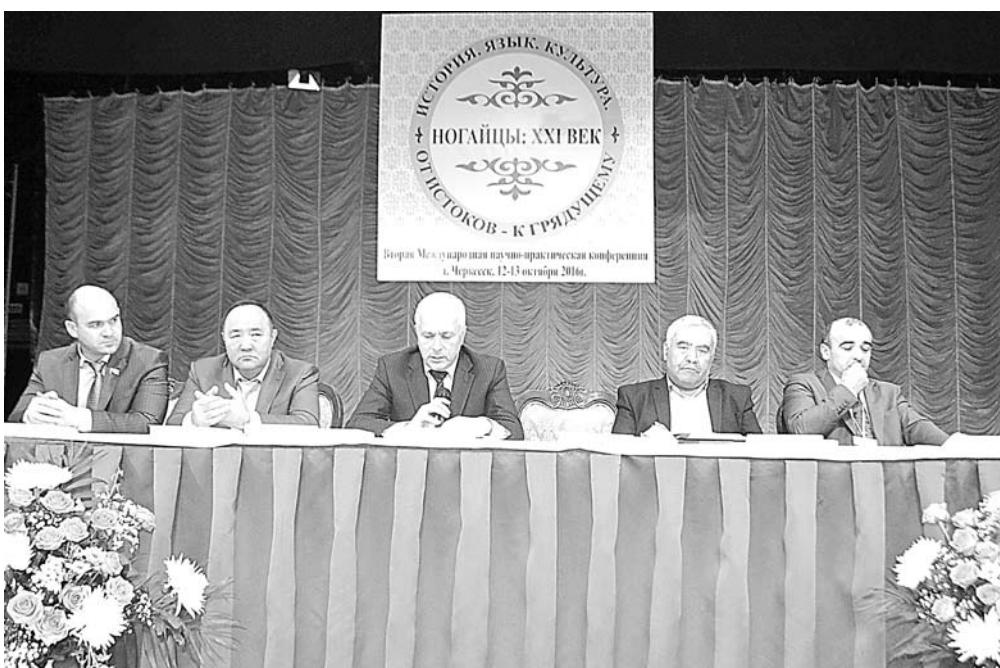
Тилимизди, маданиятымызды саклавга эм
оьрлентуьвге тагы бир абыт

ЯНЪЫЛАРДА ЧЕРКЕССКТЕ НОГАЙЛАРДЫНЪ II-НШИ ХАЛКЛАР АРА ИЛМИ-ПРАКТИКАЛЫК КОНФЕРЕНЦИЯСЫ БОЛЫП ОЗДЫ

Оьткен юма Карашай-Шеркеш Республикасынынъ орталыгы Черкесскте «Ногайлар: XXI оьмир. Тарих. Тил. Маданият. Булаклардан – келеектегиге» деп аталган II Халклар ара илми-практикалык конференциясы болып озды. Онынъ исинде 200-ге ювык делегатлар эм конаклар, 100-ге ювык Россиядынъ туьрли регионларыннан эм шет эллери: Турциядан, Китайдан, Казахстаннан, Кыргызстаннан, Азербайджаннан, Украинадан, Литвадан, Венгриядан, Словакиядан келген аьлимлер ортакшылык эттилер.

Конференциядынъ биринши ис куьнинде онынъ шатлыклы кепте ашылувы болып оьтти. Онынъ делегатларын эм конакларын КЧР Аькимбасы эм Оькимети атыннан вице-премьер Джанибек Суьонов хош коьрип саламлады.

– Ал деп сизге ногаеведение маьселелерине эс эткенинъиз, Россия, СНГ эм дунья эллерининъ халклары арасында гуманитарлык байланысларды беркитуьв бойынша аьрекетинъиз уьшин разылык билдирмеге суьмен. Конференция ортакшыларын ногай халкынынъ

маданиятынынъ эм тилининъ армаган оьрленуьви акында ортак бир кайгы бирлестиретаганы бек маьнели. Сизге уьстинликли эм емисли аьлде куллык этуьвди йорайман, – деди Д.Суьонов.

Конференция катнасуьшыларына каратылган хошлав соьзи мен «Ногай Эл» ФНКА Оьр Советининъ председатели, ДР «Ногайский район» МО аькимбасы Казмагомед Янбулатов шыгып соьйледи.

– Россия еринде аьлиги заманда ногай этносы туьрли

регионларга боьлинип яшаганы ана тилди, адабиятты, маданиятты оьрлентуьвге айырым кыйынлыклар тувдырады. Ногай халкынынъ сав толы тарихи буьгуьн уьшин яьылмаган. Сондай баска маьселелер де аз тувыл. Ногайымыздынъ баска халклар ман катнасуьвы, аьлсесуьви бек бай, ама сонынъ акында билдируьвлер онда-мунда шашырап ятады. Соны ман байланыста ногайдынъ тарихин, тилин, адабиятын, маданиятын тергейтаган аьлим-гуманитарийлерди

бирлестируьв ниет пен энди-гиси экинши мунавдай дережелери конференцияды оьткеруьвимиз, – деп белгиледи К.Янбулатов.

Йыйылган конакларды, солай ок «Ногай Эл» регионалык миллет-маданият автономиясынынъ председатели Валерий Казаков та кутлады эм элге керекли ислеринде уьстинликлерди йорады. Ол абырайлы аьлимлердинъ конференцияда катнасуьвы туьрк тилли коьп халклар арасында оьзининъ яркын

эстелигин калдырган ногайлар акында тарих-маданият илми билимди оьрлентуьвге оьлшемсиз уьйкен косым болаганын белгиледи. В.Казаков Карашай-Шеркеш Республикасынынъ Аькимбасы Рашид Темрезовка, КЧР Халк Йыйынына эм Оькиметине, аьлимлер-ногаеведлерге мунавдай дережели шарады уйгынлагда яьрамласканы уьшин разылыгын билдирди.

Конференция уйгынлашшыларына каратылган соьзи мен Пекин кала гуманитарлык академиясынынъ профессоры, филология илмилер докторы Хуанг Чжонсян шыгып соьйледи. Ол мундай маьнели форумларды оьткеруьв ногай халкынынъ тарихин эм маданиятын уьйренуьвге уьйкен косым болувын белгиледи. Соны ман бирге Китайдан келген аьлим конференция куьнлеринде бу ягыннан оьткир кепте туратаган сораьлардынъ бир нешевлерин тергеме мырсат болаягына сенимин билдирди.

Конференциядынъ ашылуьв аьсеринде ногай халкы акында тарих-маданият илми билимлерди таралтканы уьшин туьрли эллердинъ бир неше аьлимлери Сый грамоталары ман савгаландылар.

Форумнынъ барысында ногай фольклоры, адабияты эм ногаеведение уьшин маьнели «Эдиге» китабининъ презентациясы шатлыклы кепте озды. Айтылган шыгарма ногай халкынынъ тарихи, маданияты эм авьзлама соьз усталыгы негизинде туьзилген. Онынъ иштелигине айтуьвлы эпостынъ 12 вариантлары киргенлер. «Бу китап сонынъ ишине кирген текстлерге таяна берип, келеекте тергевлер оьткерилуьв уьшин куьват берер», – деди шыгармадынъ яваплы туьзуьвшиси эм редакторы, гуманитарлык тергевлер институтынынъ куллыкшысы, филология илмилер докторы Насипхан Суьнова.

Форумнынъ биринши куьни ногай саният усталарынынъ эм конаклардынъ куьши мен берилген кызыклы концерт пен тамамланды. Экинши куьн Черкесскте орынласкан Сырт-Кавказ патшалык гуманитарлык-технологиялык академиясында конференциядынъ илми-практикалык кезеги озгарылды.

М. ЮНУСОВ.

Суьврегтерде: илми-практикалык конференциядынъ ашылуьв кезегинде.

Халкымыз оьрленсин!

Экинши Халклар ара илми-практикалык конференциядынъ сыйлы катнасуьшылары, конаклары, ногай ямагаты! Баьринъизди де илмидинъ мунавдай байрамы ман кутлайман. Бу форумнынъ озуьвы ногай халкымыз уьшин шынтылай да байрам демерге болады, неге десе халктынъ коьп сораьлары илми ягыннан терен тергевлерди куьтеди. Эндигиден алып ногайдынъ тарихининъ бетлери, тил оьрленуьви, маданият байлыкларынынъ булакларынынъ саклануьвы илми ягыннан карастырылытаганы халкымыздынъ алдыдагы бактысынынъ берк негизи болады деп сенемен.

Мундай уьйкен дережели форумнынъ ортакшыларына йогары етимислерди, коьп ийгиликлерди йорайман. Халкымыз оьрленсин, оьмирлер яшасын!

Казмагомед Янбулатов,

«Ногай Эл» Федераллык миллет-маданият автономиясынынъ председатели.

Емисли тергевлерди сагынаман!

«Ногайлар: XXI оьмир. Тарих, Тил. Маданият. Бас булактан – келеектегиге» деп аталган экинши Халклар ара илми-практикалык конференциясынынъ ортакшыларын хош коьрип аламан.

Черкесскте ногаеведение маьселелерин тергевге йыйылган ис досларыма уьстинликли эм емисли куллыкты йорайман! Конференцияды уйгынлав комитети бу амалламада тергевдинъ йогары илми оьлшемин канагатлав уьшин баьри керекли затты эткен деп билемен. Патшалыгымыздынъ туьрли муьйислериннен эм шет эллерден де аьлимлерди йыйган 2014-нши йылда озган биринши форум ногаеведение оьзининъ оьсуьв йолында экенин коьрсетти. 2016-ншы йылдагы форум оннан да бек уьйкен эм маьнели болар деп сенемен!

Ахмет Ярлыканов,

тарих илмилер кандидаты, Москва.

Ак ниетли исти толтырасыз!

Баалы дослар, конференциядынъ катнасуьшылары! Мен сизди республикамызда экинши кере озатаган аьлимлер форумында ак юректен хош коьремен.

Халкымыздынъ тарихин, тилин, маданиятын илми ягыннан тергев, оны келеектеги аркаларга билдируьв аьрекетини энъил болмаса да, сиз, сыйлы аьлимлер, тергевшилер ак ниетли исти толтырасыз. Оьмирлер бойында йыйылган халк байлыгы мутылып калмай, келеек аркаларга етсин уьшин, сиз коьп куьшинъизди саласынъыз.

Экинши Халклар ара илми-практикалык конференция куллыгы хайырлы саьатине баслансын! Аьрекетинъиз емисли эм пайдалы болсын! Етимислерди эм ийгиликлерди сагынаман!

Валерий Казаков,

«Ногай Эл» миллет-маданият автономиясынынъ Карашай-Шеркеш регионалык боьлигининъ председатели.

Йогары етимислерди йорайман!

Баалы бавырдастар, илми-практикалык конференциядынъ оьрметли катнасуьшылары! Сизди ногай илмисининъ бу уьйкен форумы ман ак юректен кутлайман!

Ногай халкымыз сав дуньяда шашырап, туьрли эллерде, юртларда яшаса да, бу конференция ногайдынъ тарихин, тилин, маданиятын тергевге багыслануьвы ман бирге халкымызды бирлестируьвге, келеектеги бактымызды ийгилендируьвге каратылады.

Туьрк еринде яшайтаган ногайлардынъ атыннан конференциядынъ катнасуьшыларына эм конакларына йогары етимислерди, пайдалы эм емисли аьрекетти, илми дуньясында бай эм кызыклы табынышларды сагынаман.

Джемилъ Сютбаи,

Турцияда ногай дернегининъ етекиши.

РАЙОН АДМИНИСТРАЦИЯСЫНДА

Кенъесте маънели соравлар каралды

Янъыларда «Ногайский район» МО администрациясында 2016-ншы йылга ис планы бойынша Терроризмге карсы комиссия-дынъ кенъеси озгарылды. Шара-да Терроризмге карсы комисси-ядынъ агзаларыннан баска рай-он прокурорынынъ орынбасары А.Дильманбетов, Россия МВД Ногай районы бойынша РОВД уголовлык излев боблигининъ етекшисининъ куллыгын юри-туъвшиси Б.Янмурзаев, поли-ция участковый уполномочен-ныйлар етекшисининъ куллыгын юритуъвшиси К.Кусепов, билим-лендирув учреждениелерининъ директорлары, «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ корреспонденти Г.Бекмуратова, район дин куллыкшысы А.Атангулов, авыл аькимбасла-ры катнастылар.

Кенъесте 4 соров каралды. Терроризмге карсы комиссия-сынынъ аппаратынынъ етекши-си Амирхан Межитов келген-лерге «2013-2018-нши йыллар-га Россия Федерациясында тер-роризм идеологиясына карсы

турув комплексли планын» тол-тырылувы акында ашык кепте айтты. Онынъ айтувына коьре, савлай Россия бойынша терро-ризм мен куьрес белсен юритил-се де, бу куллыкты биргелесип юритпеге керек. Бу исте тек пра-восаклав органлары тувыл, шко-ла, авыл поселениелер аьким-баслары, ямагат катнаспага эм эткен исин ийги этип юритпеге керекли деген ойын эситтирди А.Межитов.

Б.Янмурзаев иш ислер боьли-гинде терроризмге карсы этили-нетаган куллыгы акында айтты. Онынъ айтувына коьре, аьлиги заманда эсапта 84 аьдем турады, олар баьриси де Ногай районы-нынъ яшавшылары, 23 аьдемге карсы уголовлык иси ашылган. Куллык юритиледи, уйкен ява-плылык школа оқытувшылары-на, авыл аькимбасларына, яма-гатка, орам комитетлерине туь-седи. Ама этилинетаган исимиз толысынша тувыл деп айтып, правосаклав органынынъ кул-лыкшысы баьрисин де биргеле-сип ислемерге шақырды.

«Коршалав» операциясын озгарув акында К.Кусепов хабар-лады, ол бу шаралар карак туьр-кимлер агзаларынынъ балала-ры ман куллык юритув бойын-ша этилинетаганын айтты, солай ок бу куьпке «дин экстремист» категориялы аьдемлердинъ бала-лары да киреди.

«Село Кунбатар» МО СП аькимбасы А.Бариев озь еринде кайдай аьллер туьзилгени, кай-дай куллык юритилгени эм бола-таган маьселелер акында хабар-лады.

Кенъес барысында «село Терекли-Мектеб» СП МО адми-нистрациясынынъ куллыкшысы Д. Стамбулова 2016-ншы йыл-дынъ 11-нши июлинде Терро-ризмге карсы комиссиясы ман автостанция меканынынъ кавыф-сызлыгын аьжетсизлев акында алынган карары кайтип толты-рылганы акында айтты. Кенъ-ес сырагысы бойынша тийисли карар алынды.

З. УРАЗАЕВА,
Административли комиссия-дынъ секретари.

МИЛЛЕТ МИНИСТЕРСТВОСЫНДА

Гражданлардынъ билимин тергев ниет пен

Дагестан Республикасынынъ миллет политика бойынша мини-стерствосынынъ конференц-залында ис кенъеси озды, мун-да ДР миллет политика бойын-ша министерствосынынъ управ-лениесининъ етекшиси Маго-мед Даитбеговтынъ етекшилиги астында Дагестанда озгарыла-к уйкен этнографиялык диктан-тынынъ кураторлары эм уйгын-лавшылары катнастылар.

Орыс тили эм культурасы-

нынъ республикалык орталыгы-нынъ директоры Лариса Кукано-ва йыйылганларга диктант акын-да билдирув соравлары бойын-ша маслагатлар берди.

Йолыгьсув барысында дик-тант озгарув уьшин Дагестанда 7 майданлар белгиленди – олар-дынъ доьртеви Махачкалада, бирер майдан Хасавюртта, Дер-бентте, Кизлярда. Диктантты уйгынлав исине волонтерларды да катыстырмага маслагат этил-

ди.

Уйкен этнографиялык дик-тант – савлайроссиялык акция, ол россиянлылардынъ элимизде яшайтаган халklar акында били-мин тергемеге деп уйгынланган.

Диктантты аьзирлевшилер болып Дагестан Республикасын-да Миллет политикасы бойынша министерствосы эм Орыс тили эм культурасынынъ республика-лык орталыгы шыкканлар.

Тийисли аьдемлерди коьтергишлев керек

2016-ншы йылдынъ 16-ншы июниннен алып Дагестан Республикасы-нынъ Оькиметининъ «Даге-стан Республикасында туьр-ли категориялы граждaн-ларга аьр ай сайын турак уьй эм коммуналык буй-ымлар уьшин берилетаган акша алув йосыкларына туьрленислер киритилген» деген 171-нши номерли ток-тасы кабыл этилинип алын-ган. Сол токтаска коьре, аьр ай сайынлык коммуналык буйымлар уьшин тоьлене-таган акшады алар уьшин аьзирленмеге керек доку-ментлер де белгиленген: айтпага,соны алмага тийис-ли аьдемлер олардынъ тура-таган яде коьшип келген ерин белгилеген справкады турак уьй-кулланув управ-лениесиннен, турак коопе-ративиннен эм сондай баска ерлерден алмага керек бола-ды.

Солай ок сол акшады, контракт бойынша аьскер-шилик аьрекетин бардыра-таган, ама ис орынына коь-ре турак уьй берилмеген

болып, ол озьи турак уьй тавып яшайтаган болса да, тийисли документлер аьзир-лесе, алмага болады.

Сол тоьленетаган акша-ды сакаглар эм сакаг бала-лары бар аьеллер, туьрли согыслар ветеранлары, олар оьлген болса, аьеллери эм сондай баска категория-лы аьдемлер алмага тийис-ли. Олар озьлери куллан-ган коммуналык буйымлар уьшин тоьлеген акшалары коьрсетилген тийисли доку-ментти йылдынъ бирин-ши декабрине дейим биз-ге аькелмеге кереклер. Эгер аькелмеселер, берилетаган акша токтатылады.

Социаллык колтыклав шаралары бойынша сора-вларынъыз бан «Ногай-ский район» МО-сындагы УСЗН-га келмеге боласыз. Бизим орынласкан еримиз: **Терекли-Мектеб авы-лы, Почтовая 2 орамы яде 8-256-21-4-34** номер-ли телефонга тел сокпага боласыз.

Н. ЕЛМАНБЕТОВА,
УСЗН специалисти.

САВГА

Тыпаклыкты эм макулласувды беркиткени уьшин

Суьвретте: савга тапшырув шакта.

Янъыларда Дагестан Респу-бликасынынъ «Лезгинка» биов ансамблининъ етекшиси Джам-булат Магомедов озьининъ мерекели тувган куьнин бел-гиледи. Соны ман байланыслы болып, ДР Миллет политикасы бойынша министри Т.Гамалей «Лезгинка» биов ансамбли-

нинъ етекшисин «Халklar ара тыпаклыкты эм макулласувды беркиткени уьшин» деген коь-кирек белгиси мен савгалады.

Айтылган «Лезгинка» ансамблин хош коьрип алып, министрбулай деди: «Ансамбль, бир шексиз де, Сырт Кавказда бириншилердинъ биринши,

ийгилердинъ ийгиси. Сиз тек Россияда тувыл, ювык эм узак шет эллерде Дагестаннынъ ваь-киллери болып, гуманизм эм тынышлык идеясын яклавшы болып шыгасынъыз».

Солай ок, ол ансамбльдинъ республикада озатаган шара-ларда белсен катнасувын белги-

леди эм разылык билдирди.

Буьгуьнлерде «Лезгинка» биов ансамблининъ туьзили-синде туьрли миллетли аьдем-лер куллык этедилер. Олар коьп миллетли дагестан фольклоры-нынъ ярасыклыгын озь биов-леринде коьрсетпеге шалыса-дылар.

ФЕСТИВАЛЬ

Бизге элимиз баалы

Дагестан Республикасы-нынъ Маданият министерство-сы «Противодействие идеологии терроризма в РД на 2016г.» деген Патшалык комплексли програм-масы эсабында «Яслар терро-ризмге карсы» деген саниятлар фестивалин озгарды.

Фестивальди республикамыз-дынъ конаклары – Азербайджан-нынъ патшалык духовой орке-стри ашты.

Буьгуьнги фестивальде кат-насканлардынъ коьбиси – яслар. Элбетте, олардынъ яшавлары-на буьгуьнлерде терроризм кар-сы болады. Олар сол кир ниетли аьдемлердинъ колларына туьсип, яшавларына кавыфлык энди-редилер. Аьли де токтастырылма-ган ой-ниетлери болган яслар-ды дурыс тувыл йолга салмага да коьп кыйын тувыл, а бу куьн-ги шарадынъ мырады – ясларга тувра йолды эм тыныш болма-ган яшав аьлден зыянсыз шыгып болувды коьрсетуьв.

Сав фестивальдинъ барысын-да уйкен экраннан элимизде,

шет эллерде болган, оьлшемине коьре, кишкей тувыл террорист-лик актлардынъ сюжетлери коьр-сетилип турдылар. Бир такый-ка заман уьндемей туьрып, сол ерлерде не актан оьлген аьдем-лерди, элди коршалавда ян бер-ген аьскершилерди эскердилер.

Терроризмге карсы туьрувга багысланган фестивальди кон-церт программасы тамамлады. Мунда дагестан филармония-сынынъ артистлериннен баска болып, йогары, орта окув оша-клардынъ йыр, биов куьплери де катнасып, оьнерлерин коьр-сеттилер.

Фестивальдинъ уйгынлав-шылары ДР Билимлендируьв эм Яслар ислери бойынша мини-стерстволарына, эткен ярдамла-ры уьшин савбол айтадылар.

Аьли де алдыда «Балалар терроризмге карсы» деп атап асфальтте суьврет ясав конкур-сын эм Р.Гамзатов атындагы китапханада китаплер выставка-сын озгармага ниетленедилер.

Г. КУРГАНОВА.

АЙЛЫК

Терроризмге карсы турайык

Дагестан Республикасынынъ маданият министерствосы экс-тремизмге эм терроризмге карсы туьрув бойынша айлыкта ортак-шылык этеек. «Дагестаншылар терроризмга карсы – Аталык баа-лы» деген республикалык айлык бойынша министерствода коь-плеген маънели шаралар озгары-лаяк.

Дагестан патшалык филар-монияда «Яслар терроризм-ге карсы» деп аталып, аьлиги саниятлар фестивали озгарыл-

ды. Солай ок «Балалар террорга карсы», балалар суьвретлер кон-курсы, «Балалар согыска карсы» конкурс-выставкасы озгарыла-як. Р.Гамзатов атындагы миллет китапханасында китап выстав-калар оьтеек – 15-25-нши сен-тябрьде «Бизим уьй – Дагестан, бир ер, бир тарих», 25-нши сен-тябрь – 5-нши октябрьде «Тер-роризм мен куьресуьв баьримиз-ге де ортак», 5-15-нши октябрьде «Оьзи мен эм баьриси мен макул-ласувда яшамага керек».

ОКЫТУВШЫЛАР АКЫНДА

Келеектеги уьшин яваплы

Яшавында уьстинликлерге етискен аьдем аьр заманда да разылык пан окытувшыларын эсине алады. Аьр бир окытувшы келеектеги уьшин ислеиди эм окувшылары уьшин оьзин яваплы деп санайды. Эм сол яваплылык окытувшыга разылык болып кайтады. Сондай окытувшылардын санына А-Х. Джанибеков атындагы школасынын эсап деристен окытувшысы Кадрия Исаевна Маликова киреди.

Оьз сабагын ийги билип, сол билимин аямай окувшыларына берип ислеиди окытувшы, онын усталыгы ис йолдаслары, окувшылары, ата-аналар ман бааланады. Кадрия Исаевнадын окувшылары эсап дерисин суьйип окыйдылар, сыналарды уьстинликти бередилер, окуп ошакларына туьседилер.

Янъы технологияларды кулланып ислеиди окытувшы, соьйтип ол оьз билимин де оьстиреди, окувшыларын да уьйретеди. Окытувшыдын иси аьр заманда да сыйлы эм кыйынлы болган. Балаларга билим дунясын ашып, окытувшы оларды сол дуняда яшап уьйретеди. Аьли-

ги заманда баьри зат та туьрленеди, школа да йыл сайын баска болады. Тоьгеректеги болатан оьзгерислерде окувшыга да, окытувшыга да катыспага туьседи. Компьютерлер мен ислемеге керекли, соьйтип баладын интеллект де оьрленеди, болса да компьютер янынъ туьбиндеги сезимлерди оьрлендирип болмайды. Кадрия Исаевна балалардын янларына ийгиликтинъ, аьдемшиликтинъ, аьдилликтинъ саввлелерин шашып, оларды уьйкен арыптан Аьдем болынъыз деп тербиялайды. Сондай иси мен окытувшы тек А-Х.Джанибеков атындагы школадынъ тувыл, сав район окытувшыларына коьрим болады. К.Маликовадын окувшылары коьплеген йыллар кетсе де, оны ман тар байланыс тутадылар, оны ман уьстинликлер мен, кайгылар ман боьлисидилер.

Школадынъ яшавында ол белсен катнасады, янъы ФГОСты школада кулланув исинде оьз оьнерин коьрсетеди, он йылдан бери школада эсап дерис окытувшыларынынъ методикалык биригуьвининъ етекшиси болады. Окытувшы ашык дерислер, мастер-класс береди, район, республикалык бойынша конкурсларда катнасады, онынъ дерислери аьр заманда да кызыклы болып оьтеди. Республика бойынша эсап окытувшыларынынъ яратувшылык конкурсында енъуьвши болган, Дагестан Республикасынынъ ийги деген 14 окытувшылар сырасына кирген. Кадрия Исаевна ата-аналар, ис йолдаслары, окувшылары арасында сый-абырай казанган.

К. ЯРИКБАЕВА,

А-Х. Джанибеков атындагы школа директоры.

Суьврете: К.Маликова.

Яшав – баслапкы басамактан

Аьдемнинъ яшавында онынъ аьели, школасы эм боьтен де биринши окытувшысы маьнели орынды бийлейди. Биринши окытувшысы ога кайдай билим эм тербия берген болса, соны ман сав школа яшавы да оьтеди.

Червленные Буруны авылындагы Шомаровлардынъ тукумы Ногай районьнда коьп ягыннан авыл хозяйство-сы ман байланыслы тукум деп белгиле. Мундагы орта школадынъ окытувшыларынынъ бириси Зульфира Картакаевадынъ атасы Абу оьз заманында районда, республикада айтылган малшылык етекшилерининъ бириси эди. Ол 2 ис савгаларыннынъ иеси, онынъ яшавында боьтен де 1976-ншы йыл яркын эстеликли болды: А.Шомаров сол йыл Москвада КПСС-тинъ 25-нши съездинде делегат болып катнасты. Сол ок йыл онынъ кызы Зульфира да тувган авылындагы орта школасын кутарды эм окытувшыдынъ енъил тувыл, ама абырайлы исин сайлады. Буьгуьнлерде ол йогары билим-ли окытувшы, 35 йылдан бери оьз школасында баслангыш класслардынъ окувшыларына билим береди.

Баслангыш классларда да оьз выпускниклери бар. Быйыл 3. Картакаева 9-ншы кере оьз окувшыларын орта класслардынъ окувшылары сырасына шыгарады. Соьйтип оьтеди окытувшыдынъ, сав школадынъ куллыгы, аьдемнинъ ис оьмири. Аьлиги школа директоры Гульфира Сталинбековна Дильманбетовадынъ да ол биринши окытувшысы болады. Ондай выпускниклери 3. Картакаевада аз тувыл. Айтылган яс ногай йырлавысы Уз-ир Найманов Москвадагы кон-

серваторияды окуп кутарган. Аьли Сургутта куллык этеди. Тагы бир окувшысы Арслан Абдуразаков Вольский йогары аьскер училищесин окуп битирген. Буьгуьнлерде Новороссийскте подполковник аьскер дережесинде ис аьректин бардырады. Авыл школасында оьзи мен бирге онынъ доьрт алдынгы окувшылары: Альбина Байгазиева, Зухра Сабутова, Насият Абдулважитова эм школа етекшиси Г. Дильманбетова куллык этедилер.

Зульфира Абуовнадынъ окувшылары аьр заманда Савлайроссиялык «Старт» деп аталган яслар чемпионатында белсенли ортакшылык этедилер. Ол оьзи де бир неше кере сонынъ Оргкомитетиннен Сый грамоталары ман савгаланган.

– Ата-аналарымыз бизди яшавда хыйлы затларга уьйреткенлер. Бас деп ислеп билмеге, билимди суьймеге, аьдемлер мен аьруьв болмага, авыл-элинъе хайыр аькелмеге деп. Биз аьелимизде 6 бала эдик, алтавымызга да ата-анамыз йогары билим бердилер. Оьзинънинъ исинъе карап куьезленесинъ: энъ маьнелиси – балалар аьруьв болып оьседилер. Окытувшыга аьлиги заманда ондай уьйкен савгалар берилмесе де, оьз авылымызда бизим исимизди баалайтаганын сеземиз. Коьнъилге ийги болады окытувшыларды оьрметлеп, авыл ериндеги байрамларга, той-яхшылыкларга шақырса. Соларда окытувшыларга да соьз бередилер. Сол заман бизим кеспимиз де халк арасында керекли эм сыйлы экенин анълап суьйинишке толасынъ, – дейди 3. Картакаева.

Окытувшыдынъ куллы-

гы акында школа директоры Гульфира Сталинбековна да:

– Оьткен 2014-нши йыл бизим школамызга республикадынъ Билимлендируьв министерствосыннан тергевшилер келип, окувшылардынъ билим сапатын тергедилер. Сонда Зульфира Абуовнадынъ окувшылары орыс тили эм математикадан ийги сырагылар коьрсеттилер. 3. Картакаева аьзирлейтаган баьри класс шаралары да йогары дережеде озадылар. Боьтен де онынъ классында школа бойынша энъ де ийги кызыклы янъы йыллык байрамы оьткериледи. Ол эри мен бирге татым аьелинде оьз балаларына да ийги билим эм тербия берип оьстирген, – дейди.

«Яшав – баслапкы басамактан» дейдилер халк арасында. Зульфира Абуовна оьз окувшылары уьшин тек биринши окытувшы тувыл, солай ок биринши маслагатшы эм биринши йолдас болады.

М. ЮНУСОВ.

Суьврете: 3. Картакаева.

Аталыкты коршалав - киели борыш

Уьстимиздеги 2016-ншы йылдынъ 1-нши октябриннен 31-нши декабрине дейим «Аьскершилик борышы эм аьскершилик куллыгы акында» деген 28.03.1998-нши йылдагы 53-нши номерли Федераллык законына келисли савлай элимизде ясы еткен гражданларды аьскершилик куллыгына шақыртув компаниясы барады. Солай ок бизим районда да ясы еткенлерди армияга шақырувдынъ куьзги кезеги басланды. Соны ман байланыста «Ногайский район» МО призывная комиссиясы туьзилген эм аьректелейди. Онынъ сырасында Тарумов эм Ногай районлары бойынша военкоматынынъ боьлик начальниги А.Мельников, «Ногайский район» МО-сынынъ Согыс, ис, Савытлы куьшлер эм правосаклав органлар советининъ председатели А.Сангишиев, «Ногайская ЦРБ» ГБУ бас врачы 3.Балигишиев, Билимлендируьв управлениесининъ куллыкшысы Б. Бекмурзаев, Э.Исмаилова, ПДН куьбининъ тамада инспекторы К. Акмурзаева эм «Яслык» яслар орталыгынынъ специалисти А.Межитова бар. Призывная комиссиядынъ агзалары гражданларды армияга шақыртувдан, оннан босатувдан тура эм окуп ошакларда окыаткан мезгилде кесек заманга армиядан калдырув бойынша токтас-

лар аладылар.

– Быйыл аьскерге шақыртув куьзги кезеги бойынша Тарумов эм Ногай районларыннан армияга 35 йигит аткарылаак. Бас деп аьскер-

шилик службасына йогары билими болган яслар, военкоматтынъ боьлиги мен йиберилип, ДОСААФ Кизляр автошколасында коьлик айдава аьзирленип эм С, Д, Е категори-

ялары бойынша коьлик айдав шайытламаларыннынъ иелери шақыртылады. Бу куьнлерде аваслыгы болган яслар военкоматтынъ йибериуви мен онда окувды басламага боладылар.

Баьри ясы еткен гражданлар военкоматтынъ шақырувы ман тийисли медицина яктан тергевлерди оьтпеге, призывная комиссиядынъ кенъесине яде службасын оьтеек ерге аткарылмага военкоматка келмеге борышлылар. 2014-нши йылдынъ 26-ншы декабринде РФ Корсалав министерствосыннынъ 495-нши номерли буйрыгы куьшине туьскен. Военкоматтынъ шақырувы ман тийисли шараларды оьтпеге мунда келмеген гражданларга 27 яс толганда военный билет орынына справка берилеет. Солай ок военкоматтынъ шақырувы ман келген яслар протоколга киредилер эм олардынъ заманы еткенде военный билет алмага амаллары болады. Военкоматтынъ шақырувына эс этпегенлер ондай амалдан айырыладылар, – дейди Александр Мельников.

Н. КОЖАЕВА.

Суьврете: «Ногайский район» МО призывная комиссия агзаларыннынъ кенъес мезгили.

«Сизге тарихинъизди ялганнан келистируъв керекпейди, сиз – уллы тарихи болган халк»

Пленарлык йыйынды илми-практикалык конференциясын уйгынлашты, оны юритувъши, филология илмилер докторы Насипхан Суюнова ашты. Актовый залга йыйылганлар алдында оз илми куллыклары ман аьлимлер Вадим Трепавлов (Москва), Владислав Грибовский (Украина), Роза Буканова (Уфа), Галина Мишкинене (Литва), Алишер Азимбай (Казахстан), Хуанг Чжонсян (Китай), Мухидин Хайрулдинов (Крым Республикасы), Нурия Нургалетова (Казахстан), Калия Кулалиева (Кыргызстан) эм коьп баска аталык аьлимлери шыгып сойледилер.

Россия илми академиясынынъ Россия тарих институтынынъ илми куллыкшысы, тарих илмилер докторы, профессор Вадим Трепавлов «Евразия картасындагы ногай атлары» деген кызыклы тема бойынша илми куллыгын оқыды. Онынъ соьзине коьре, ногайлардынъ заманы уйкен Евразия континентинде озининъ яркын уйкен ызын калдырган. Соны аьлиги заманларда да Евразия шоьллерининъ кайсы бир муьйислеринде сакланып калган ногай топо-

Конференциядынъ экинши куьни Сырт-Кавказ патшалык гуманитарлык-технологиялык академиясынынъ актовый залында, туьстен сонъ онынъ туьрли меканларындагы аудиторияларында етимисли кепте оьтти.

берилгени суьйинтпей болмады.

Уйкен патриотизмге, ногай халкы уьшин оьктемликке толы эди узак Китай патшалыгыннан келген Пекин каладагы Ямагат илмилер академиясынынъ миллетлер адабиятлар институтынынъ илми куллыкшысы Хуанг Чжонсяннынъ шыгып сойлеви. Ол йыйында озининъ «Китай язба булакларында ногайлар (татарлар) акында билдируьвлер» деген докладын оқыды. Онынъ айтуйвы ман, татарлар (ногайлар) акында Китай колязба булакларында бурынгы заманлардан билдируьвлер сакланган. Хуанг Чжонсян XIX оьмирден алып ногайлар Китайга коьшип баслаганын билдирди. Олардынъ саны бек аз болган. 1933-нши йылда Синьцзян провинциясындагы Урумчи каласында Китай миллет ваькиллерининъ курылтайы оьткерилген. Сондай «ногай» деген этноним «татар» дегенге туьрлендирилген. Сол заманнан алып Китайда ногай эм татар деген атлар ортак бир татар деген соьз бен аталып келеди.

Хуанг Чжонсян аьлиги заманда Китайда яшайтаган ногайлардынъ тувдыклары акында кызыклы хабарлады. Олардынъ авылларынынъ, межигитле-

шысы Роза Буканова «Уфа кала тарихинде «ногай ызы» деген доклады ман шыгып сойледди. Аьлим озининъ илми куллыгында аьвелги ногай патшалыгы акында ногайларда, башкирлерде эм баска туьрк халкларында сакланып калган тек авызлама халк оьнерининъ эстеликлери тувыл, ама Россиядынъ европа кесегиндеги кубыла эм кубыла-куьнбатырындагы коьп авыллар эм калалар-беркитпелер де шайытлайды деп беркитеди. Солар XVI – XVII юзьыллыкларда москва оькимети мен курылган. Р. Букановадынъ белгилеви мен, коьп тергевшилер «ногай ызын», солай ок Уфа каладынъ эрте тарихинде де табадылар, олар башкирлер Россия эсабына киргенше, Уфа каладынъ тоьгерегинде ногай ханнынъ ерлери болган деп санайдылар.

Р. Букановадынъ беркитуьвине коьре, Башкирия ерлериндеги ногай авылкалары акында баска авторлар да язганлар, болса да соны шайытлайтаган бир документ те табылмаган. «Ама солай болганына да карамастан, аьлиги заманнынъ бирер авторларынынъ куллыкларында йолыгатаган беркитуьвлер, Ногай Ордасынынъ тарихи ногай

клардай болып бир затты да ойлап, ялганнан келистирип язып олтырув тарык тувыл, сизинъ тарихинъиз – уллы тарих!» – деди баьрининъ алдында башкир аьлими.

Конференция катнасуьшыларынынъ коьнъилин аилак та Казахстаннынъ Актау каласындагы Каспий университетиннен келген профессор Нурия Нургалетовага берилген соравга онынъ айткан явабы коьтерди. «Казахстан Президенти Нурсултан Назарбаев те тамыры ногай экенин биледи дейсиз бе? Кайтип билмесин ди, эгер аьлиги казахлардынъ, башкирлердинъ, татарлардынъ туьби бир – ногай халкы болган болса! Биз, казахлар, ногайлар ман бир орда болганмыз. Меним атам Нурдаулет-жырау оьмир бойы «Ногайдынъ кырк баьтирин» йырлаган!» – деди аьлим йогары Халклар ара илми-практикалык конференциясынынъ бийик трибунасыннан.

Кыргызлардынъ «Манас» эпосында «ногай» этнонимнинъ кулланувы» деген илми доклады ман шыгып сойлеген Бишкек каладынъ «Манас» атындагы кыргыз-туьрк университетининъ

илми куллыкшысы, аьлим Калия Кулалиева бек коьп аян мысалларды келтирди. Дурысында, «Манас» эпосы кыргыз халкынынъ эм савлайы туьрк дунясынынъ терен маьнели фольклор-тарих, йогары поэзиялык эм уйкен оьлшемли эпос шыгармасы болады. Сондагы оьзгерислердинъ байланысы ногай

тарихи мен байланыслы экени акында Ч.Валиханов, В.Радлов, В.Жирмунский оз куллыкларында айтып белгилегенлер. «Манаста» ногай эпос йырлары ман тар байланыслы атлардынъ коьплиги кыргызлардынъ эпосына эм Радловка коьре, Манас оьзи де Сары-Ногай ырувыннан яде Орозбаковта айтылганлай, Манастынъ аьлининъ тукумбасы Ногай мырзадынъ уныгы болады».

М. ХАНОВ.

Суьвретлерде: конференциядан коьринислер.

нимиясы аян шайытлайды. Ол, айтпага, ногайлардынъ заманы Тоьмен Поволжединъ топонимикасында калдырган атларына айырым эс этти. Сондай топо-

нимлер санында ол Орак-тавын, Орак-караулды, Мамай-татавылын, сав дуныяга белгили Мамай-тоьбеди белгиледи. Абырайлы россия аьлимининъ илми куллыгында халкымыздынъ тарихинде эм боьтен де фольклорында ийги белгили бий Мамай ман онынъ иниси Орак-баьтирдинъ атларына, олардынъ яшавына, оз ара эм халкы ман катнасуьларына, йигит ислерине тоьрден орын

рининъ, ногай уйлерининъ, аьеллерининъ суьвретлерин коьрсетти. Оьзи де Хуанг бийик бойлы, мазаллы ногай (китай халкы коьп ягыннан увак суьекли) каркырасы ман, тирилиги, ногай уьшин юрек ымтылувы, ашык таза коьнъиллиги мен коьбисине ярады.

Уфадан келген, Башкир патшалык университетининъ илми куллык-

эм башкир халкларынынъ ортак тарихи болатаганын аньлатпага болады. Оннан баскалай, Уфа беркитпеси курылувында ногай факторы аян болган», – деп коьрсетеди башкир аьлими.

Р. Буканова оз ягыннан ногай халкынынъ тарихи, тили, маданияты, аьвелде болган патшалыгы бек бай экенин айырып белгиледи. «Сизге баска бир хал-

«Меним бетиме язылган ногай экеним»

Хуанг Чжонсян, Пекиндеги Китай ямагат илмилер академиясындагы миллетлер адабиятлар институтынын куллыкшысы.

– Мен Кытайдагы ямагат илмилер академиясында туьрк халклардын авызлама адабиятын, бурынгы дестанларын кытайша язаман, кытай тилине авдараман. Конференцияга шакырганнан сонъ, ногайларды бир коьрейим деп келдим. Аьлиги заманда Кытайдагы татарлар (ногайлар) мундагы 53 этнослар арасында аз санлы халк болады, баьриси бир 4 мынъга ювык. Олар мунда 19-ншы оьмирде келгеннен бери Или, Тарбагатай эм Урумчи ерлериндеги Синьцзян провинциясында яшайдылар. Сол ок Синьцзян провинциясынын Санжи областинин Гушын районьнда Доншуан Татар деген авыл бар, сонда куры татарлар (ногайлар) турадылар. Тагы да ногайларды Урумчи, Кульджа, Гушин, Бор-тала, Коргас, Кунес, Тогыз-тарау, Текес эм Монголкур калаларында эм районларында таппага болады.

Кытайдагы ногайлар малшылык эм эгиншиликти пен каьр шегедилер, олардын балалары окутувшы, аьдем эм мал доктырлар, район аькимбаслары болып ислейдилер (тенълестиринъиз бизим ногайлардын ис аьрекети мен). Кытайдагы ногайлар арасында йогары билимли аьдемлер, маданият ваькиллери бек коьп. Олар балаларын билимлендируьвге, школалар эм медреселер, межигитлер куруьвга коьп куьш салганлар.

Окинишке, аьлиги заманда (1933-нши йылдан алып) Кытайдагы ногайларды татар деп атайдылар. Мунда татар яде ногай тилине уьйренетаган айырым школалар йок, балалар уйгур эм казах школа-

ларында окыйдылар. Уьйлеринде ногайша-татарша соьйлейдилер. Канлары баска халклар ман араласасын деп оьз кызларын казахларга яде уйгурларга бередилер, кеделерин де казах эм уйгур кызларга уьйлендиредилер. Ногай ырувлары арасында алтай, тарбагатай, саьнжи, оьримши эм с.б. ырувлар йолыгады. Ногайлардын миллет кийимлери, аслары заман аралыгында туьрленген. Болса да аз санлы болуьвна да карамастан, ногайлар (татарлар) коьп миллетли Кытай маданиятына оьз косымын эткенлер.

Вадим Треляков, Россия илми академиясынын россия тарих институтынын илми куллыкшысы, академик.

– Мен ногай тарихи мен кайшан кызыксынып басладым дейсиз бе? Ол затка белгили ногай тарихши, окутувшы Бальбек Кельдасов пан танысуьвм себеп болды. 1980-нши йыллардын ортасы эди. Мен ол заман яс аспирантпан. Бальбек Аджибайрамович сол замандагы СССР тарих институтына келген эди. Биз бир аьлимнинъ колязбасын ойласамыз. Сонда мен шыгып соьйледим эм «крым эм ногай татарлары» деген соьз байланысын айттым. Бальбек Кельдасов бу ерде: «Крым эм ногай татарлары туьыл, а ногайлар», – деп мени туьзетти. Сол зат мага тиймей болмады. Ога дейим мен монгол империясынын тарихи мен кызыксынатаган эдим. Москвада бурынгы актлар архивинде коьп заманлар озгарганман. Соьйтип, мен ногай тарихи мен кызыксынып басладым эм сырагысында китаплер де язып шыгардым.

Мен ногай халктынъ мунавдай конференциясында экинши кере катнасаман. Аьлиги заманда ногаеведение оьрленип

туры. Ногай Ордасынын тарихи бек бай, оны кайбир шакта уллы Византия империясынын тарихи мен бир сырага тенъ этип салмага да болады. Казань каласында заман-заманы ман Алтын Орда форумы оьткериледи. Аьли буьгуьнги илми-практикалык конференция оьзининъ халклар ара ваькиллер санына коьре Казань форумнан бир заты ман да кем туьыл. Эндигиден армаган сиз конференция орынына форум деп атамага толы ыхтыярынъыз бар.

Низами Тагисой Мамедов, Азербайджан миллет илми академиясынын эм Бакудеги славян университетининъ илми куллыкшысы, филология илмилер докторы, профессор.

– Мен коьптен бери туьрк халкларынын фольклор маьселеси мен каьр шегемен. Сонынъ санында ногайлардынъ, балкарлардынъ, карашайлардынъ, кумыклардынъ фольклоры ман да. Сол маьселеге мен бир неше илми макалаларымды эм эки уьйкен китаплеримди багыслаганман. Ол орыс тилинде «Каракалпак адабияты» деп аталады. Бириншиси 2007-нши йылда, экиншиси былтыр баспадан шыкканлар. Бу китабим каракалпак халкынын фольклоры эм адабияты акында, олардынъ ногай фольклоры эм адабияты ман тарих тамырлары бир.

Мен эндиги ногай халкынын адабияты акында уьйкен китап язбага ниетленемен. Сога материалларды мунда келгенше йыйнап баслаганман. Мунда оьзимнинъ йыйыншыгымды арттырмага, ногай аьлимлери, язувшылары ман таныспага деп келгенмен. Ол зат мага ногай адабиятынынъ проблематикасын аьзирлемеге аьруьв себеп болады. Оьзимнинъ бас ниетим – аз санлы туьрк халклары-

нынъ адабиятларын Азербайджанда эм баска ерлерде таралтпага, коьрсетпеге. Биз кыпшаклар яде оьгизлер болайык, баьримиз де туьрклер, бир тамырдан шыкканмыз.

Владислав Грибовский, Украина миллет илми академиясынын археография институтынын куллыкшысы.

– Мен 20 йылдан бери Кара тенъиз бойында яшанган ногайлардын тарихин тергеймен. Бу тема бойынша юзден артык илми куллыкларынынъ авторыман. Ногайлардын тарихи бойынша кандидат диссертациямды яклаганман. Соны ман бирге мен Астраханьде, Москвада, Казаньде, Дондагы Ростовта, Черкесскте ногайлардын тарихин тергевши институтлар ман да тар байланыс тутаман.

Аз санлы баьри халклар да оьз маданиятын эм тарихин саклап болмаидылар. Ногайлар бу ягыннан аьлемет халк. Оьз заманында ногайлар Украина ман да тар байланыс тутканлар, боьтен де Запорожье казаклары ман. Украина еринде ногайлар ман байланыслы коьп оьликлер, ерлер бар. Патшалык япсарлар бар болганман, ян-коьнъил ягыннан япсарларымыз йок. Ногайлар оьз миллет тарихин, маданиятын уьйренуьв яктан уьйкен абыт эткенлер. Аьвелде, 10-15 йыллар артта ногайларга татарлар деген болса, буьгуьн билимли аьдемлер ногайлар, Ногай Ордасы ким экенин аьруьв биледилер.

Галина Мишкинине, Литвадагы Вильнюс кала университетининъ эм литов тили институтынынъ окутувшысы, аьлим.

– Мен Вильнюстеги университетте туьрк тилин окутаман. Институтта эски эстеликлерди эм колязбаларды тергев бойынша боьликте куллык этемен. Литов татарлары (ногайлары) акында сонда эски белорусс эм поляк тиллеринде араб графикасы негизинде язылган документлер сакланады. Оьзим – литов татарларыннан. Олар (ногайлар) мунда XIV оьмирдинъ ызында Токтамыс хан ман бирге келгенлер (Эдиге мен Токтамыстынъ арасында болган давласуьвда ханнынъ аьскери енъилип, оьзи Литва уллы князи Витовтка амалсыздан келген. Сол ногай аьскер кесеге сонъында 1410-ншы

йыл Польша еринде болып оьткен айтувлы Грюнвальд согысында ортакшылык эткен.– Автор.). Соьйтип олар Литвада яшап калганлар. Келеяткан йыл Литвага татарлардынъ (ногайлардынъ) келуьвине 620 йыл толады. Биз оны белгилемеге аьзирленемиз. Басында мунда келген татарлар (ногайлар) саны 20-25 мынъ болса, аьли Литвада 4 мынъга ювык калган, тагы да Белоруссияда 8 мынъ эм Польшада 2 мынъ татарлар (ногайлар) яшайдылар.

Литвада аьли татарлар (ногайлар) яшайтаган эки авыл калган – Кырк татар эм Немежис авыллары. Хыйлы ерлерде олар ман байланыслы топонимлер сакланган. Мен оьзим «Иван Луцкевичтинъ китаби татар халк маданият эстелиги эсабында» (2009-ншы йыл) эм «Литов татарларынынъ бурынгы колязбалары» (2001-нши йыл) деген китаплердинъ авторыман.

Алишер Азимбай, Казахстандагы Тараз каласыннан, тарих илми-

лер магистри.

– Тараз кала ювыгында Бесагаш деген авыл бар, сонда 2 мынъ ногайлар яшайды. Советлер заманына дейим мунда ногайлар деп баьри де айтып келгенлер. Совет оькимети курылганда, паспортлар бергенде, ногайлар ногай деп языламыз дегенде, оларга «ногай деген халк йок, татар деген халк бар», – деп айтканлар эм сол себептен коьбиси татар, оьзбек деп язылганлар.

Казахстаннынъ куьн-баттар ягында ногайларды аьруьв биледилер. А биз туратаган еримиз – кубыла Казахстан. Мунда эндигиси ногай дегенди билмейдилер. Былтырларда да Токтамыс хан ман бирге келгенлер (Эдиге мен Токтамыстынъ арасында болган давласуьвда ханнынъ аьскери енъилип, оьзи Литва уллы князи Витовтка амалсыздан келген. Сол ногай аьскер кесеге сонъында 1410-ншы

Бизимсяуьйкенлеримиз ногай дегенде «о, бавырда-сым келипти, ногай деген

бар экен», – деп туьрып салам бередилер. Тек орта ясындагы аьдемлер эм яслар билмейдилер. Биздеги ногайлар эндигиси Эдиге, Шора-баьтир, Амет-баьтир, Мамайды йырламаидылар, билмейдилер...

Мухиддин Хайруддинов, Крым Республикасынынъ Симферополь каласыннан, педагогика илмилер докторы, профессор.

– Мен Крымнан сизге крым халкынынъ баьтир ногайларыннан исси саламын алып келдим. Бизим халкымыз 50 йыл узагында айырылып бирге болып болмады. Болса да биз ерге карап олтырмадык, мектеблер, университетлер курдык, балаларымызды окуттык. Буьгуьн бу конференцияга миллет тарихи, ана тили, адабияты, маданияты бойынша аьлимлер йыйналган. Сол затлар – бизим уллы асабалыгьмыз, алтын казнамыз. Муннан 30-50 йылдан сонъ дунья экономикасында ногай аты калмага керек. Сога ымтылып яшаймыз эм ислеимиз.

Бизде мангыт, конгырат, кыпшак, мансур, аргын эм с.б. ырувлар бар. Меним бетиме язылган ногай экеним. Болса да таза ногай тилимиз буьзылды. Бир неше йыллар артта ЮНЕСКО шоьлдеги крым татарларынынъ ана тили йойылып бараятыр деп язды. Тилимиздинъ негизи – кыпшак тили, оны йок этеятырлар, бизде аьли кыпшак пан оьгиз тиллери косылган орта тилде балаларымызды окутадылар. Балалар анъламады ол тилди. Ногай балаларына ногай тилди окутуьв керек. Керчь ногайлары – Евпаторияда, куьн-баттар ногайлары – Раздольный, Черноморский районларында, Тарханкут ярым аралында яшайдылар. Крымдагы Керчь эм Тарханкут ярым аралларында савлайы да ногайлар турады.

Хабарласуьвды юриткен М.-А. Ханов.

Савлай ногайларды бирлестирген байрам

Конференциядың экинши куынынде пленарлык кенъестен сонъ йыйылган аьлимлер кесписине коьре

искусствоведение секциясы (етекшилери Усманова А.Р., Карданова Б.Б.), литературоведение секциясы (етекши-

Р.М., Буканова Р.Г., Кидирниязов Д.С.).

Секцияларда аьлимлер маьнели эм керекли сорауларды коьтердилер. Кызыклы болып этнология секциясы озды. Шарады тарих илмилер докторы, Черкесск каласында Карашай-Шеркеш гуманитарлык излевлер институтынынъ тамада илми куллыкшысы Рамазан Хусинович Керейтов юритти. Кызыклы докладлар ман шыгып тарих илмилер кандидатлары, Уфа каласында стратегиялык излевлер институтынынъ социо-культуралык анализлер орталыгынынъ куллыкшылары Юлдаш Юсупов эм Рафилъ Асылгужин, биология илмилер кандидаты, Москва каласында медикогенетикалык илми орталыгынынъ тамада куллыкшысы Роза Схалыхо соьйледилер. Олардынъ билдирувлерине коьре, ногайлардынъ доьрт куьби тергелген – караногайлар, кобан, астрахан эм ставрополь ногайлар, солай ок олар ман бирге астрахан (юртшылар) татарлар эм нугай татарлар тергелдилер. Тергевлердинъ коьрсетуьвлерине коьре, ногайлардынъ генофонды эки кластерге боьлинеди – «ногай-

ла Урал эм Орта Поволжье туьрк халклары ман бирге (татарлар эм башкирлер) эм Кубыла Сибирь халклары ман (алтайлар эм шорцлар) «ногай - урал-сибирский» кластерге киредилер. Ставрополь эм астрахан ногайлар астрахан (юртшылар) татарлар ман бирге «ногай-среднеазиатский» кластерге киредилер, олар каракалпаклар, кыргызлар эм узбеклер мен ювык. Бу зат ногайлардынъ генетика бойынша баскалыгын коьрсетеди.

Баскалай секцияда Волгоград каласыннан тарих илмилер кандидаты, Волгоград аграрлык университетининъ куллыкшысы Дмитрий Шарапов Сарайшык акында хабарлады. Сарайшыктынъ оьрленген эм бузылган шакалары, кайгылы эм суьйинишли куьнлери акында хабар баьримизге де кайдай кызыклы эди.

– Археологлардынъ айтуьына коьре, ногайлар яшайтаган Сарайшык кала-беркитпе болган, ол баьри яктан да тамлар ман корсаланган. Сол беркитпединъ тамлары XIX юзйыллыктынъ ортасына дейим сакланганлар. Сол заманда курылган уйлер коьп боьлмели болган, – деп хабарлайды аьлим. Ол аьлиги заманнынъ мемориаллык комплекси «Хан ставкасы – Сарайшык» оьзининъ кызыклы тарихи мен аьдемлерди оьзине тартатаганын белгиледи эм Волгоград – Сарайшык маршрут бойынша уш куьнлик экскурсия уйгынланганын айтты. Аьлим коьплеген сорауларга явап берди. Коьплеген йыллар Сарайшык ногай патшалыктынъ бас каласы болганын биледилер ме деген сорау да берилди. Д.Шарапов савлай дуьня сол затты ушын деп белгиледилер, ама аьлиги заманда Сарайшык бузылып турганы маьселе экенин айтып озды. Неше мынъ йыллар турган кербишлерди бир-бирлеп талап кутармага турганын яны авырып айтты аьлим.

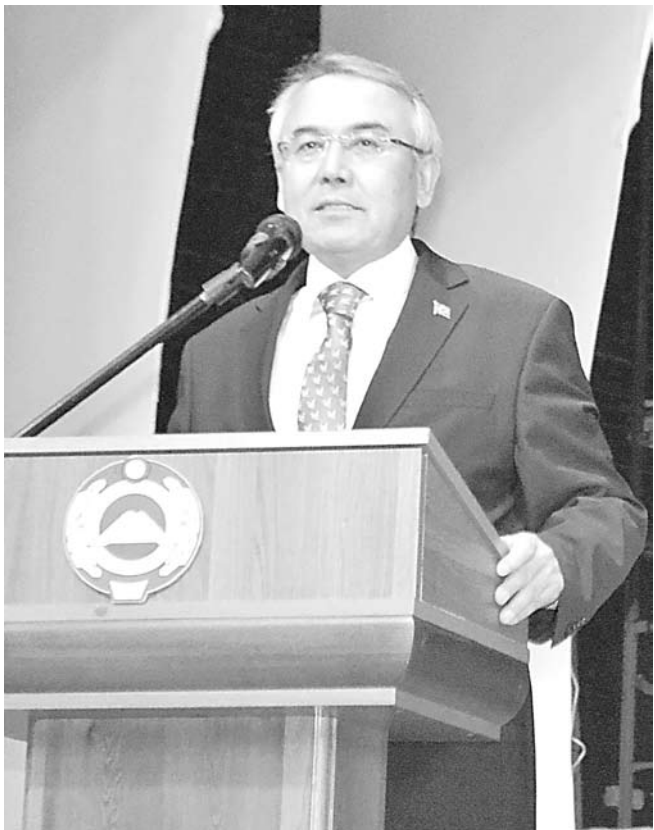
Казахстан элиннен Тараз каласыннан келген тарих илмилер магистри Алишер Азимбай «Ногай-казахлар» эм «бесагаш ногайлар» субэтникалык куьплерининъ туьзилуьви» деген докладдында казах-ногай кардашлыктынъ сорауы ызгы заманларда айлак маьнели экенин белгиледи. Сол кардашлыктынъ энъ де ийги эм ярасык эстелиги – «Ногай жырлары». Сол дестанларда эки халктынъ бирлиги эм кан карылыслыгы аян эм ашык коьринеди. Казахстан Республикасынынъ Президенти Нурсултан Назарбаев оьзининъ ислерининъ бирисинде язады: «Эдил эм Яйыктынъ ерлеринде орынлаган Ногай Ордадынъ халкы

казах миллеттинъ маьнели этникалык туьзилуьвине оьз себеплигин эткен». Бесагаш ногайлар Казахстаннынъ кубыласында Жамбыл областинде Бесагаш авылында яшайдылар. Олар кашан да баскаланадылар ногай казахлардан, ама бу эки куьп бир келген казах ерине. Сога коьре, олардынъ тарихин аьли де текаралап тер-

ногай халкы экенин шексинмей айтпага болады деп эситтирди.

Конференция йогары дережеде оьтти, сол затка баьримиз де шайыт болдык. Шара барысында коьплеген аьдемлер мен таныс болдык. Башкортарстаннан келген аьлимлерининъ бириси Рафилъ Асылгужин мага айтканы эсимде калды. «Сизинъ

секцияларда катнастылар – «Аьлиги заманда ногайлардынъ этнокультуралык воспроизводствосы» тоьгерек стол (етекшилери Санглибаев А.А., Идрисов Э.Ш., Щербина Е.А.), «Ногай

лери Пылев А.И., Чекалов П.К., Суьюнова Н.К.), фольклор секциясы (етекшилери Нурдаулетова Б.И., Мамедов Н.Т., Халипаева И.А.), языкознание секциясы (етекшилери Хисамитдинова Ф.Г.,

тилине эм адабиятына окытув йосыклары эм теориясы» секциясы (етекшилери Аюбова С.А., Еслемесова Г.М., Суьюндикова Э.Т.),

Алиева Т.К., Булгарова М.А.), этнология секциясы (Гапуров Ш.А., Хуанг Чжонсян, Керейтов Р.Х.), тарих секциясы (Трепавлов В.В., Валеев

ура-сибирский», «ногай-среднеазиатский». Караногайлар эм кобан ногайлар «кавказский» кластерге кирмегенлер, олар Кубы-

гев керек. Аьлиги заманда бесагаш ногайлардынъ саны 2000 дейим оьскен. Ясуькенлер айтып болмайдылар кайдан келгенин олардынъ, неге десе сол затты янъы влаьстен коркып ясырганлар. Биревлер Астраханьнен, баскалар – Бузылыктан келгенмиз деп айтадылар.

А. Азимбай Куьнбатар Казахстанда яшайтаган ногай казахлардынъ эм Кубыла Казахстандагы бесагаш ногайлардынъ асылы

халк айлак уллы халк, сиз оьктемсимега боласыз ногай болганынъызга, ногайлардынъ сорауы аьли савлай дуьня бойынша каралады, мен коьп ерлерде болганман, мундай болып савлай дуьня аьлимлер келгенин мен коьрмегенмен», – деди ол мага. Сол туьвил ма кайбиримизге уллы оьктемлик.

Г. БЕКМУРАТОВА.
Суьвретлерде: II халклар ара илми-практикалык конференцияда.

ТАЛАПЛЫ КЫЗ

Юлдызлардың савлесиндей яркырап

Атайларымыздан коьп ийги соьзлер бизге асабалыкка калган. Аьр бириси кенъ маьнели, акыллы. Аьр кайсысына да яшавда келисли орын табылады эм келеекте де табылаягына шек йок. Аьли меним айтаягыма «Аьвлетлеринънинъ етимислерине озинъдинкиннен де куьшли суьйинесинъ» деген соьз бек келисли болса ярайды деп ойлайман.

Буьгуьнлерде аясында аявлап озьстиретаган Мадинадың етимислерине атасы

Эмир мен анасы Айгуль Картакаевлер бек куванадьлар. Мадина мага да бек аьруьв таныс, ол бизим коьз алдымызда озьсип келеяткан кызалак. Оьзининъ куванышлы юзи мен, тири коьзлери мен, йьлы куьлемсиревин мен озьине йьлы каратаган кызалак. Мадинадың орамда сени коьрип, ювырып келип аманшылык сораьтаганы ша, аьдемди суьйиндиреди, неге десе аьлиги заманларда бизим коьбиси балаларымыз сол аманшылык

сорав ийги аьдетимизди де мутып барадьлар.

Талаплы кызымыз Мадина кишкейиннен йьр ман аьвлигип келеди. Ол озь озьнерин балалар бавдынъ тербияланувшысы болган шаклардан алып коьрсетип келеди. Балалар бавында, школа яшавында болатан аьр бир шарада катнасады десек озьтирик тувьл.

Мадианадың буьгуьнлердеги етимиси бизди боьтен де суьйиндирди. Онынъ занъыраган билбил сесин тек бизим еримизде тувьл, Россиядың бас каласында да эситтилер. Ол ийгилердинъ сыраларында болып, «Тавьс. Балалар» телепроектинде катнасты.

Мадианадың анасы Айгульдинъ айтувына коьре, олар яз шакларда «Тавьс. Балалар» деген шарадынъ болаягын билип, сонда катнаспага ойландьлар. Тек сонда болаяк кастингке шакьрув алармыз деп ойландадылар, ама сеним бар эди. Сеним акланды, Мадина 2000 балалар ишиннен сонда ортакшылык этпеге сайланды. Мырад толды, Мадина кьрк кийик айдынъ ишинде Останкино телевизионлык орталыгынынъ сценасында баслап английс, сонъ ана тилимизде йьрлар йьрлады. Мунда ол савгалы орынга тийисли болмаса да, сайлавды озьтпесе де, озьине уьйкен йолды ашты.

Буьгуьнлерде онынъ окьтувшысы Дагестан Республикасынынъ Композиторлар соьузынынъ председатели Рамазан Фаталиев Мадинадың акында булай соьзлер айтады: «Мадина бек талаплы кызалак. Ол биринши кере аьризе берген эм 2000 балалар саныннан сайланганы коьп зат

акында айтады. Ол бек талаплы, табият пан савгаланган тавьсы ман бала. Мен оны сол етимиси мен кутлайман, бизге – онынъ окьтувшыларына сол уьйкен енъуьв».

Мадина буьгуьнлерде Рамазан Фаталиев туьзип, етекшилейтаган «Камерата» куьбининъ солисткасы болады.

Талаплы кызалак коьп ерлерде, туьрли сценаларда йьрлап келеди. Ол язлыкта Дагестан Республикасынынъ МВД боьлигинде полиция куьлыкшыларынынъ аьеллерининъ агзалары катнасып, озгарылган йьр шарасында да озь талабын коьрсетти, республика кезегинде «Ана акында толгав» деген йьры ман биринши орынды алган.

Мадианадың аты, Айнара Нургишиевадың «Атайыма» деген Бальбек Аджибаьрамович Кельдасовтынъ эстелигине багыслаган йьры ман, Интернет тармагынынъ куьши мен савлай дуьняга белгили болган. Онынъ ярасык тавьсы коьплердинъ коьнъиллерине етти демеге боламыз.

Аьли де алдыда Мадинадың йоллары ашык. Келеек йьлда ол Турквизион шарасында катнасяк. Сонда да ол озьзининъ озьнерин коьрсетер. Мадианадың аты юлдызлардынъ савлесиндей яркьрасын деген йоравды этпеге суьмемен.

Йолларынъ ашык болып, таза тыньшылы аспан астында йьрлаган йьрларынъ тыньлавшыга тек ийгилик акькелсин.

Г. САГИНДИКОВА,

РФ Журналистлер соьузынынъ агзасы.

Суьвретте: М. Картакаева «Тавьс. Балалар» проектинде катнаскан шакта.

Атам бизди суьеди

Кайсы Хасан, кайсы Хусейн?

Адалайды атамьз.

Сен, Диана, ога айтпа,

Сага тилек саламыз.

Авыстырган атамьз

Бизге карап куьледи,

Хасаным деп, Хусейним деп

Бирге косып суьеди.

Г. БЕКМУРАТОВА.

Балалар айтадылар

Анасы увьлын уьйретеди :

– Эндиги йьл школага бараяксынъ. Сага арыпларды танып, язып уьйренмеге аьзирленуьв керек.

– Онда кыйын ак тоьлейме?

– Йок.

– Ол заман мен балалар бавында каламан.

– Аьше мунда да тоьлемейдише.

– Олай болса, мен бир ерге де бармаякпан.

Кишкей Айшат мультфильм карайды. Мунда карт ярасык кыздан: «Мага байга барасынъма?» – деп сораьды. Яс кыз: «Бараяк тувьлман» – деп яваплайды. Айшат :

– Не сайлап калган. Кимге болса да барув керекше.

Кишкей Ислам анасына уьйкен болганда космонавт болаягын айтады.

Анасы :

– Сен, балам, баьтирсинъ. Ушпага мырат этесинъ ме?

– Йок. Сен меним атам айтканлай, хатыным мага тавык соьй, коькысты тасла десе, мен космога болаякпан.

Атасы ман Асирет телеберуьвлер карайдылар. Атасы ога мультфильм карамага ьхтыяр бермейди:

– Ананъ келгенде оннан сораьсынъ.

Асирет ойланып:

– А баска аьеллерде аталары биревден де бир зат та сорамайды.

Н. КОЖАЕВА

аьзирлеген.

СУЬИКЛИ КУЬШЕЛЕГИМ

Алабай акында хабарлар

I
Бизим уьйимизде озьи кишкекей, ап-ак кар туьсли болган куьшигимиз бар. Оны бизим кишкей Эмирбекке авьлдасымыз Эсманбет тувган куьнине савга этип берген эди. Аты онынъ – Алабай. Эмирбек Алабаьдан айьрылмайды: оны ман бирге ятады, турады эм азбар ишинде колларына алып кьдырады.

Эндигиси кишкей куьшиктинъ озьзининъ кишкей болган ятатаган ери – уьйи де бар. Куьн

исси болганда, Алабай озьзининъ уьйине киреди, шалкайып ятады, уьйклайды. Эмирбек оны аьр заман барып, не этеди экен деп, карап турады. Турганлай ок, колларына коьтерип, озьзининъ боьлмесине аькеледи. Сонъ ога куйылган суьтин ишпеге береди.

Алабай аьр куьн сайын озьседи.

II

Куьн исси болады яз эм яй айларында ногай ериндеги бизим авьлларда. Йьлы вакьт-

ты Алабай да бек суьеди. Куьн исси болды, Алабай уьйдинъ салкынына барып ятты. Бирден коьзлерин юмып, уьйклайды. Эмирбек болса, онынъ уьйклайтаганын билмей, анасы берген кесек этти аькелип алдына салады. Алабай оны сезбеди, Эмирбек куьшикти туьртип тургызды эм этти коьрсетти. Эндигиси Алабай авьзына аьне-мине аламан дегенде, мысык ювырып келди де, этти алып кашты. Алабай авьзын ашып, мысыктынъ артыннан

карап калды.

Эмирбек ашувланган эм не этеегин билмейди. Болмаганда онынъ акында анасына айтпага деп, ювырып кетти.

III

Алабай азбар ишиндеги тавыклар эм коразлар ман ойнамага суьеди. Эм олар ашап басласа, тыньшылык бермейди. Боьтен де ога бизим азбардагы уьйкен кызыл туьсли коразымыз ярайды. Бир кере Алабай коразга янасты эм оны ман ойнамага суьйди. Белки, кораздынъ коь-

нъили болмаган болар, ол ашувланды эм канатларын яйып, Алабайды шоькып алды. Онынъ шоькувы куьшикти авьртты эм ол бирден канъсып баслады. Оны коьрип турган Эмирбек куьшиктинъ касына келди эм булай деди:

– Алабай, сен оны ман эндигиси ойнама. Ол сени шоькыйды. Оннан дос болмаяк. Мен сага баска бир дос табарман. Оны ман ойнамага боларсынъ. Ол меним де досым болар...

А. КУЛТАЕВ.

Терекли-Мектеб авыл яшавшысы Сакинат Казуевна Шураевага 75 яска толганы ман

Тувган куынде йыл сайын
Ийгиликлер айтылсын.
Каралдынъа асыгып
Кардаш-тукым йыйылсын.
Йыллар озып барса да,
Ден савлыгынъ берк болсын.
Танънынъ таза ярык нуры
Сизинъ ушин яйнасын.

«Шоьл тавысы» республикалык
газетасынынъ редколлегиясы.

ДАГЕСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БОЙЫНША

Ямагат-политикалык аьлди ийгилендирейик

Янъыларда Курах районынынъ Курах авылында Дагестан Республикасынынъ миллет политикасы бойынша министри Татьяна Гамалей конакта болды. Мунда ол муниципалитет активи мен йолгысып, ямагат-

политикалык аьл акында соьйлестилер. Солай ок, ерли яшавшыларында туватаган маьнели маьселелерди шешуьв йолларын да излестирдилер. Татьяна Гамалей ерли яшавшылар ман да йолгысып, сорауларына явап берди.

ПРОЕКТ

Дагестан балаларына

Янъыларда Дагестан районларыннан балалар «Маданият – Дагестан балаларына» проекти бойынша Дербенттинъ маданият учреждениелеринде болдылар.

Табасаран драма театрынынъ коллективи балаларга режиссер-постановщик Д. Габибовтынъ, дагестан драматургы Л.Ибрагимованынъ «Муьйизлер эм туяклар» пьесасы бойынша спектакль коьрсетилер.

Спектакльден сонъ окувшылар Дуния маданиятлар тарихи эм дини музейинде болдылар. Мунда балаларга Дагестаннынъ усталары, олардынъ ислери акында айтыл-

ды.

Программа Нарын-Кала беркитпеси мен таньсуьв ман тамамланды. Балалар Цитадельди карап шыктылар эм эсли каладынъ эм беркитпединъ тарихи акында коьп кызыклы затлар билдилер.

«Маданият – Дагестан балаларына» проекти – ол Дагестан Республикасынынъ маданият эм илми эм билимлендируьв министерстволарынынъ биргелес проекти болады. Ол «Аьдем капиталы» проекти, «Дагестан халкларынынъ маданияты эм аьдетлери» подпроекти бойынша яшавга шыгарылады.

МО СП «село Терекли-Мектеб» извещает о продаже через аукцион следующие земельные участки:

Лот №1 – земельный участок площадью 1000 кв.м. с кадастровым номером 05:03:120022:659 по ул. Советской Армии № 23/в, с разрешенным использованием – для ведения личного подсобного хозяйства.

Лот №2 – земельный участок площадью 938 кв.м. с кадастровым номером 05:03:120023:268 по ул. Чайковского № 27, с разрешенным использованием – для ведения личного подсобного хозяйства.

Лот №3 – земельный участок площадью 1000 кв.м. с кадастровым номером 05:03:120023:720 по ул. Терешковой (УОС) № 2/1, с разрешенным использованием – для ведения личного подсобного хозяйства.

Лот №4 – земельный участок площадью 1314 кв.м. с кадастровым номером 05:03:120021:1569 по ул. С. Батырова № 25, с разрешенным использованием – для ведения личного подсобного хозяйства.

Лот №5 – земельный участок площадью 1000 кв.м. с кадастровым номером 05:03:120022:505 по ул. Алиева № 2/5, с разрешенным использованием – для ведения личного подсобного хозяйства.

Лот №6 – земельный участок площадью 800 кв.м. с кадастровым номером 05:03:120022:666 по ул. Аджиева О. № 11/1, с разрешенным использованием – для веде-

ния личного подсобного хозяйства.

Лот №7 – земельный участок площадью 1000 кв.м. с кадастровым номером 05:03:120020:1275 по ул. Шора Батыра № 2/1, с разрешенным использованием – для ведения личного подсобного хозяйства.

Лот №8 – земельный участок площадью 900 кв.м. с кадастровым номером 05:03:120020:829 по ул. Янмурзаева № 37/1, с разрешенным использованием – для ведения личного подсобного хозяйства.

Лот №9 – земельный участок площадью 570 кв.м. с кадастровым номером 05:03:120020:1062 по ул. С. Капаева № 28, с разрешенным использованием – для ведения личного подсобного хозяйства.

Основание проведения аукциона – постановление главы МО СП «село Терекли-Мектеб» № 204 от 12.10.2016 года.

Сроки: время и порядок предоставления заявок: прием документов прекращается не ранее чем за пять дней до дня проведения аукциона. Конкурс проводится на 31 день со дня опубликования извещения (если 31 день выходной, то в следующий рабочий день).

Место и дата проведения: с. Терекли-Мектеб, ул. Карла Маркса, 38, администрация МО СП «село Терекли-Мектеб».

Время проведения – в 10 часов.

Глава МО СП «село Терекли-Мектеб»

З. Аджибайрамов.

«ШОЬЛ ТАВЫСЫ»
(ГОЛОС СТЕПИ)

(+6)

ТОКТАСТЫРУВШЫЛАР:
Дагестан Республикадынъ Халк Йыйыны
эм Правительствосы.

Бас редактор
КОЖАЕВА Э.Ю.

Газета коьлем коммуникациялар тармагында эм маданият калымжады коршалавада законодательстводы тутувга тергев салув бойынша федераллык службасынынъ

ЮФО бойынша регионаллык Управлениесинде регистрацияланган.

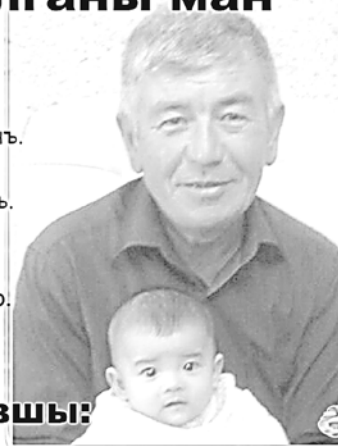
Регистрациялык номери ПИИ №ФС 10-6455 (26 январь 2007 й.)

Колязбаларга рецензия берилмейди. Олар кери ызына кайтарылмайдылар. Авторлар ой токтастары редакциядыкы ман келисепке боладылар. Авторлар язылмалары ушин яваптылар. ДР-нынъ Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспалавга кол басылув заманы – 17 саьатте. Баспалавга кол басылган – 16 саьатте.

Кумлы авыл яшавшысы Юсурбий Явгайтарович Джумагельдиевке 60 яска толганы ман

Дуниядынъ оьрметлигин йораймыз,
Сенинъ оьткен баьри йылынъ – байлыгынъ.
Мерекенъ мен сени исси кутлаймыз.
Тап сол куьндей болсын дайым яшавынъ.
Болсын савлык, эл ишинде эмишлик.
Куьн саввлелер баьри сага яйнасын.
Суьйимлик пен тувганларынъ келсинлер.
Эм куваньш юзинънен эш таймасын.

Кутлавшы:

Ногай район ветуправление коллективи.

Терекли-Мектеб авыл яшавшысы Сапиет Арсланбиевна Вайсовага 20 яска толувы ман

Кутлы болсын тувган куьнинъ,
Дайым сага ийги соьзлер айтылсын.
Сансыз болсын йылларынъ,
Аьр куьн сайын наьсип сага косылсын.
Тандырынъда ярык отынъ соьнмесин,
Наьсип нуры болсын дайым уьйинъде.
Балаларынъ, ювыкларынъ, досларынъ
Табылсынлар сага аьр бир куьнинъде.

Кутлавшылар: кайынанасы Асиет, ян-косагы Амирхан,
увыллары Саидахмед, Мухаммед-Али.

Терекли-Мектеб авыл кишкей яшавшысы Малика Кургановага 5 яска толаягы ман

Балдай таьтли аьвлетлердинъ бириси,
Сени буьгуьн тувган куьн мен кутлаймыз.
Бу яшавдынъ ийгилигин, наьсипин
Ак юректен аьзизим деп йораймыз.
Сен, Малика, оьсси билмей кайгылар,
Таза болсын яшавынънынъ йолларъ.
Ак ниет пен мыратларынъ толсынлар,
Аьр заманда таза болсын оиларынъ.

Кутлавшылар: энеси Увълхан, атасы Омирбек,
анасы Галима, аьптелери Милана эм Амина.

Терекли- Мектеб авылынынъ кишкей яшавшысы

Фаина Агисовага 23-нши октябрде 2 ясына толаягы ман

Тувган куьн – ол шатлык куьн
Бизим уьйдинъ байрамы.
Йиенимиз Фаинага –
Шешекейлер байламы.
Коьп савгалар эм куьлки.
Таьтли йылы берекет.
Сага наьсип йораймыз
Алла савлык берсин деп.

Кутлавшылар: уьйкен нагашакасы Камбий,
энеси Нурия, нагашакасы Марат.

Адрес редакции и издателя:
368850, Республика Дагестан, Ногайский район,
с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
Газета «Голос степи».
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru

Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru)

Телефоны:

Общий отдел – 21-4-71
Индекс – 51365

Газета выходит 52 раза в году.

Тираж – 2500 экз.

Цена – 5 рублей.

Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.

Газета отпечатана в типографии
ООО «Издательство «Лотос»
по адресу:
367018, ДР, г.Махачкала,
Проспект Петра 1, 61.